

THE WEST WING

is de jongerendenktank van én voor het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze onafhankelijke denktank is medio 2015 opgericht en bestaat uit studenten en young professionals met interesse voor de ontwikkeling van (buitenlands)beleid. The West Wing voorziet het ministerie jaarlijks van advies en publiceert daarnaast artikelen over onderwerpen die voor de denktank van belang zijn.

Aan de denktank wordt aan het begin van het academisch jaar een aantal uitdagende beleidsvragen gesteld. De beleidsvragen worden in groepen van 12 leden, welke zijn onderverdeeld in 'tracks', beantwoord. West Wing leden worden in staat gesteld om gedegen beleidsadvies te geven doordat het bestuur van The West Wing – in samenwerking met de Eenheid Strategische Advisering (ESA) van het ministerie – een reeks activiteiten organiseert en faciliteert. Aan het eind van het academisch jaar presenteert elke track het beleidsadvies.

The West Wing is in het leven geroepen met als doel om jongeren te betrekken bij de vorming van het buitenlandbeleid. Elk jaar doen verschillende directies mee, zodat leden inzicht krijgen in verschillende regio's en thema's van het buitenlandbeleid. In aankomend West Wing-jaar zullen beleidsvragen gesteld worden door de Directie Duurzame Economische Ontwikkeling (DDE), de Directie Europa (DEU), de Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten (DAM) en de Permanente Vertegenwoordiging VN, New York (PV NY).

Rechtsstaat en fundamentele (Unie)waarden vs. een constructieve bilaterale relatie

De democratische rechtsstaat is het fundament van Europese samenwerking, een beginsel waar alle EU-lidstaten (LS) zich aan hebben verbonden. In meerdere EU-LS zijn echter verzwakking en erosie waarneembaar, met name in Centraal-Europa. Door de wederzijdse afhankelijkheid binnen de Europese Unie heeft deze erosie in één lidstaat zijn weerslag op het functioneren de rechtsstaat in Nederland en andere lidstaten.

Drie groepen

In een aantal EU-LS zijn regeringen aan de macht die een 'illiberale democratie' nastreven, wat onverenigbaar is met de democratische beginselen die in EU-Verdragen zijn vastgelegd. Deze ontwikkelingen zijn vooral in Hongarije en Polen te zien.

Andere EU-LS in Centraal-Europa, zoals Slovenië, Tsjechië en Slowakije, menen dat de EU en andere lidstaten zoals Nederland zich niet moeten bemoeien met 'interne aangelegenheden'. Dat meerdere regeringen afwijken van de gemeenschappelijke Europese waarden waaraan zij zich vrijwillig hebben gecommitteerd, lijkt voor hen minder relevant. Naast deze twee bovenstaande groepen zijn er ook landen als Roemenië en Bulgarije waar sinds de EU-toetreding in 2007 met wisselend succes gewerkt wordt aan een sterkere rechtsstaat. Deze landen blijven kwetsbaar voor ondemocratische winden.

Een precaire balans

In de Nederlandse inzet t.a.v. deze landen wordt, o.a. via de ambassades in Centraal-Europa¹, gezocht naar een precaire balans tussen enerzijds een proactieve inzet op een goed functionerende rechtsstaat en bescherming van Uniewaarden² en anderzijds bilaterale samenwerking op voor Nederland belangrijke dossiers als handel en investeringen, veiligheid en klimaat. De relatie met deze EU-LS is breder dan de rechtsstaat en fundamentele waarden. Samenwerking op deze andere dossiers zorgt ervoor dat de relatie meer in balans is en dat Nederland een waardevolle gesprekspartner is en blijft. Dit biedt openingen om ook de moeizame thema's te bespreken.

Actueel

Het verschil in opvatting over de gedeelde Uniewaarden leidt steeds vaker tot (publieke) botsingen tussen de lidstaten, zeer recentelijk tijdens de Europese Raad van regeringsleiders.

Nederland trekt binnen de EU intensief op met een kleine groep EU-LS om de Europese Commissie (CIE) te ondersteunen in haar rol als hoedster van de EU-Verdragen. De CIE is als eerste aan zet om lidstaten tot de orde te roepen. Het gebrek aan een brede coalitie maakt Nederland en de gelijkgestemde EU-LS kwetsbaar voor kritiek en resulteert in verdere druk op de bilaterale relatie.

Onderzoeksvragen

Hoe kan de ondemocratische ontwikkeling in diverse Centraal-Europese landen worden verklaard? Hoe dient de EU op deze ontwikkeling te reageren en ervoor te zorgen dat de in de EU verdragen vastgelegde waarden worden gerespecteerd

¹ Met name: Warschau, Budapest, Bratislava, Praag, Boekarest, Sofia, Ljubljana en Zagreb.

² In Art. 2 van het Verdrag Betreffende de Europese Unie worden deze fundamentele uniewaarden uiteengezet.

en de eenheid in de EU wordt hersteld. Welke rol dient Nederland in dit verband bilateraal en in Brussel te spelen in het licht van de hierboven geschetste balans?

Mocht deze track worden gekozen zijn de West Wingers van harte welkom bij de rechtsstaatsconferentie van DEU in Q3 2021. Dit evenement kan dienen als kick-off voor de West Wing-deelnemers om het speelveld en de relevante contacten op de ambassades en in Den Haag te leren kennen.